

Projekt BOBAS

Projekt BOBAS jest przedsięwzięciem badawczym i psychoedukacyjnym poświęconym zdrowiu psychicznemu niemowląt oraz ich wczesnemu funkcjonowaniu społeczno-emocjonalnemu. Jego celem jest rozwijanie wiedzy na temat zachowania i rozwoju dziecka w pierwszym roku życia, rozpoznawania wczesnych sygnałów trudności oraz znaczenia dobrostanu psychicznego rodzica dla funkcjonowania niemowlęcia.

Pierwsze miesiące życia są okresem szczególnie intensywnego rozwoju. Niemowlę stopniowo rozwija zdolność nawiązywania kontaktu, reagowania na otoczenie, regulowania emocji i korzystania ze wsparcia opiekuna. Trudności pojawiające się na tym etapie nie zawsze mają wyraźny lub jednoznaczny charakter. Mogą przejawiać się między innymi ograniczoną reakcją na kontakt, obniżoną aktywnością, mniejszym zaangażowaniem w interakcję, trudnościami w regulacji czy wycofaniem społecznym. Z tego względu ważna jest uważna obserwacja dziecka, uwzględniająca zarówno jego indywidualne cechy, jak i stan zdrowia, relacje rodzinne oraz aktualną sytuację opiekunów.

W ramach projektu prowadzone są badania z udziałem niemowląt i ich rodziców. Wykorzystywane są krótkie narzędzia obserwacyjne, wywiadowe i kwestionariuszowe odnoszące się do funkcjonowania społeczno-emocjonalnego dziecka, jego rozwoju oraz samopoczucia psychicznego rodzica. Projekt obejmuje również adaptację wybranych narzędzi do polskich warunków oraz analizę ich przydatności w badaniach i praktyce specjalistycznej. Szczególne znaczenie ma poszukiwanie rozwiązań, które mogłyby wspierać wczesne rozpoznawanie sygnałów wymagających pogłębionej obserwacji lub konsultacji.

Istotnym obszarem projektu jest również upowszechnianie wiedzy dotyczącej zdrowia psychicznego niemowląt. Działania psychoedukacyjne prowadzone są z myślą o psychologach, pedagogach, lekarzach, pielęgniarkach, położnych oraz innych specjalistach pracujących z małymi dziećmi i ich rodzinami. Część materiałów może być także pomocna dla rodziców i opiekunów.

W ramach działań psychoedukacyjnych powstają między innymi e-booki, infografiki oraz krótkie materiały filmowe dotyczące:

- zdrowia psychicznego niemowląt i jego znaczenia dla dalszego rozwoju,
- funkcjonowania społeczno-emocjonalnego we wczesnym dzieciństwie,
- różnic pomiędzy monitorowaniem rozwoju, badaniem przesiewowym i diagnozą,
- wczesnych sygnałów wycofania społecznego,
- znaczenia relacji dziecka z opiekunem,
- roli specjalistów pierwszego kontaktu w rozpoznawaniu trudności,

- możliwości kierowania dziecka i rodziny do dalszego wsparcia.

Materiały mają charakter edukacyjny i nie służą samodzielnemu diagnozowaniu dziecka. Ich celem jest zwiększanie wrażliwości na wczesne sygnały trudności, porządkowanie podstawowej wiedzy oraz wspieranie współpracy pomiędzy rodzicami a specjalistami. Podkreślają także, że pojedyncze zachowanie niemowlęcia nie przesądza o występowaniu zaburzenia i powinno być zawsze interpretowane w kontekście wieku dziecka, jego stanu zdrowia, przebiegu rozwoju oraz sytuacji rodzinnej.

Projekt BOBAS łączy działania badawcze z oddolną i niekomercyjną działalnością psychoedukacyjną. Część badań jest realizowana dzięki finansowaniu Narodowego Centrum Nauki w ramach konkursu MINIATURA 8, nr DEC-2024/08/X/HS6/01662. Wybrane działania rozwijające projekt są także wspierane ze środków programu „Swoboda Badań” w ramach Inicjatywy Doskonałości Badawczej Uniwersytetu Śląskiego. Znaczna część materiałów psychoedukacyjnych powstaje jednak z inicjatywy zespołu i własnym nakładem pracy, z myślą o ich bezpłatnym udostępnianiu i popularyzowaniu wiedzy dotyczącej najwcześniejszego okresu rozwoju dziecka.

Projekt realizowany jest w Instytucie Psychologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Kierownik projektu:

dr Anna Brandt-Salmeri
Instytut Psychologii
Uniwersytet Śląski w Katowicach